

Куннерсдорфъ турило него и Прусия на края на пропастьта; при всичко това въ края на похода съюзниците, освѣнъ вземанieto на Дрезденъ и отслабването на Фридриха, нищо не спечелили и двѣтъ страни останали въ по̀ напрѣшното си относително положение. Загубата на Дрезденъ и численното отслабване на прусската армия били твърдѣ чувствителни за Фридриха; но нравственното надмощие останало на неговата страна, Даунъ слѣдъ боя при Максенъ не смѣялъ нищо да прѣдприеме противъ него и изглѣждало, че отъ неравната борба прѣзъ тѣзи година Фридрихъ излѣзълъ побѣдителъ. И ако, слѣдъ четири годишна война съ половината Европа, Фридрихъ не само че не билъ още побѣденъ и сваленъ, но и намиралъ положението си още сносно, то на противникитѣ му не можало да остава вече надѣжда за успѣхъ и въ слѣдующитѣ походи.

Колкото се касае до дѣйствиата на Дауна и Салтикова, то при прѣдпазливостта и нерѣшителността на първия, които надминували всѣка мѣрка, при обикновенното стрѣмление на австрийцитѣ да дѣйствуватъ колкото може по̀ малко съ своитѣ сили и срѣдства и колкото може повече съ силитѣ и срѣдствата на съюзниците си, и при възникналитѣ отъ това между Салтикова и Дауна несъгласия, дѣйствиата на австрийската и руската армии не можали да иматъ никакъвъ важенъ успѣхъ. Четиритѣ съюзни армии, съвокупнитѣ сили на които почти двойно надминували силитѣ на Фридриха и съюзниците му, — отъ които руската, австрийската и французската, всѣка отдѣлно, можали да задавятъ Фридриха, — най послѣ, които слѣдъ куннерсдорфското сражение стояли вече почти на прѣдѣлитѣ на Бранденбургия, на нѣколко прѣхода отъ Бер-

линъ, свършили похода съ това, съ каквото го и почнали, като завладѣли само, както се каза, Дрезденъ и отслабили Фридриха! До куннерсдорфското сражение дѣйствиата на Дауна и Салтикова сж още доста удовлетворителни, но слѣдъ него — тѣ стоятъ по̀ долу отъ посрѣдствени. Нерѣшителността и нищожността имъ и пагубнитѣ недоразумѣния между Салтикова и Дауна, а послѣ и Лаудона, спасили Прусия отъ загниване много повече, отколкото твърдостта на духа на Фридриха и искувството на дѣйствиата му и тѣзи на принца Хенриха. Даунъ прѣзъ цѣлия походъ до толкова раздробявалъ силитѣ си и дѣйствувалъ тѣй бавно, нерѣшително и прѣдпазливо или по̀ право да се каже — боязливо, че не билъ въ състояние да извърши нищо важно, полезно, блѣскаво, макаръ и да не се излагалъ никога на поражение. Слѣдъ куннерсдорфското сражение той въ три прѣхода можалъ да се съедини съ Хаддика или Салтикова и да отиде право къмъ Берлинъ, но чакалъ руската армия да му прѣкара пѣтъ за тамъ. Отстѣпленieto му къмъ Бауценъ съ нищо не може да бѣде оправдано, понеже, като се намиралъ между Фридриха и принца Хенриха, той можалъ да нападне когото иска отъ двамата. Най послѣ, като унищожилъ при Максенъ корпуса на Финка и като владѣялъ Дрезденъ, той, вмѣсто да дѣйствува рѣшително противъ Фридриха — свършилъ похода. Въобще всичкитѣ дѣствия на Дауна нѣмали никаква опрѣдѣлена цѣль: причинитѣ на всичкитѣ му прѣдприятія останали загадочни, понеже били нищожни. Само една постоянна, неизмѣнна, положителна цѣль се проявява въ всичкитѣ му дѣствия — стрѣмленieto да се съедини съ руската армия. Сжщо и Салтиковъ, като ималъ 60.000 души, все още се счи-